Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca dels Abadals

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Els Abadals
Alçada:	187

Coordenades:

Latitud:	41.63635
Longitud:	1.8498
UTM Est (X):	404202
UTM Nord (Y):	4610041

Classificació

Número de fitxa	08053 - 98
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani Popular Modern
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	És molt probable que el seu enfonsament sigui degut als rebaixos efectuats per les màquines durant la construcció i/o ampliació de la carretera o de la benzinera.
Protecció	Legal
Observacions protecció:	BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08052A014000230000OL
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	dl., 01/05/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada per sobre del marge de l'estació de servei que hi ha al darrera del Abadals, en el punt quilomètric 17 del la carretera C-55. Per arribar-hi cal entrar a la benzinera i un cop visualitzada la barraca damunt del marge retallat durant la construcció de la carretera, enfilar-se pel marge fins arribar-hi. S'està enfonsant a poc a poc. Al voltant hi ha un bosc de pins amb brolla i un gran amuntegament de blocs de pedra, que s'assembla més a una petita pedrera que no pas a un despreniment de cinglera.
És de planta circular, de 2,60 metres de diàmetre. Els rocs més grossos es troben situats a la base, a la part exterior i al portal per donar més consistència i solidesa a l'edificació. Entre mig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta, orientada al nord-est tenira una doble llinda plana, però l'exterior s'ha desplomat a l'entrada. Els brancals són rectes i tenen un gruix de 0,50 metres. L'entrada mesura 1,10 metres d'alçada per una amplada de 0,70 metres. La coberta, és de volta per aproximació de filades. Es conserva una espitllera orientada al sud-est i un tinell petit arran de terra, que sembla fet per deixar-hi eines de mànec llarg com la perpalina.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 11026.
La barraca podria haver estat construïda per picapedrers i no pas per vinyataires.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.
Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balmes murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.